

УДК 339.138; 351.127

О. М. Непомнящий,
д. н. з держ. упр., доцент, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна академія управління персоналом, м. Київ

ІНЖЕНЕР-КОНСУЛЬТАНТ У СИСТЕМІ ГОСПОДАРСЬКОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

О. Nepomnyashchyu,
Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Professor of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv

CONSULTING ENGINEERS IN THE SYSTEM OF ECONOMIC AND PROFESSIONAL ACTIVITIES IN UKRAINE

Розглядаються теоретичні підходи до визначення поняття "інженер-консультант" у галузі будівництва з урахуванням специфіки національного будівельного ринку. Проаналізовано законодавчу базу України, що стосується надання інженерно-консультаційних послуг. Вивчено міжнародний досвід розвитку системи надання інжинірингових послуг у галузі будівництва, що підтверджує раціональність використання інженерів-консультантів для підвищення ефективності будівництва. Розроблено професіограму інженера-консультанта у галузі будівництва шляхом виділення основних компетентностей, навичок та кваліфікацій для даної професії. Окреслено переваги та можливості, також шляхи подолання перешкод щодо співпраці України із Міжнародною федерацією інженерів-консультантів для реалізації європейського вектору інтеграції будівельної галузі.

Theoretical approaches to the definition of the concept "Consulting Engineers" in the field of construction are considered taking into account the specifics of the national building industry. The legislative base of Ukraine concerning the provision of engineering and consulting services has been analyzed. The international experience of development of the system of providing consulting engineers in the field of construction is studied, which confirms the efficiency of using consulting engineers to improve the efficiency of construction. The profession of consulting engineers in the field of construction is developed by allocating the basic competencies, skills and qualifications for the given profession. The advantages and opportunities, as well as ways of overcoming obstacles to Ukraine's cooperation with the International Federation of Consulting Engineers for the implementation of the European vector of integration of the construction industry, are outlined.

Ключові слова: інжиніринг, інженер-консультант, будівельна галузь, професіограма, кваліфікації, інжинірингова діяльність.

Key words: engineering, consulting engineer, construction industry, profессиogram, qualifications, engineering activities.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах активного впровадження в систему національного господарювання європейських норм та

стандартів з метою інтеграції української економіки у світовий економічний простір особлива увага приділяється пошуку шляхів взаємоузгодження та приведення у відповідність до європейського національного законодавства, пов'язаного із налагодженням системи ведення бізнесу. Механізми дер-

жавного регулювання на ринку мають пристосовуватися до загальноєвропейських вимог, що необхідно відображати у законодавчій базі, розробленій та удосконаленій у відповідності до вимог європейського ринку, специфіки національної системи господарювання в цілому та кожної галузі економіки зокрема. В умовах реформування системи державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання та законодавчих змін підприємства не завжди мають можливості та ресурси для мобільного реагування на ці зміни та корегування оперативного та стратегічного управління виробництвом для збереження конкурентних позицій на ринку. За таких умов особливої актуальності набуває розвиток інжинірингових організацій. Особливо важливим застосування консультацій даних організацій є у галузі будівництва, що пов'язане не лише із виходом будівельного ринку України на європейський економічний простір, але і з тим, що замовники будівництва не завжди мають можливість компетентно оцінити хід реалізації будівельного проекту, пов'язаний із рядом технічних, економічних та законодавчих особливостей.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Актуальність питання забезпечення ефективного моніторингу та контролю ходу реалізації будівельного проекту на всіх етапах його життєвого циклу (передінвестиційний, інвестиційний, проектний, проведення будівельних робіт, прийняття в експлуатацію та завершальний етап) визначає доцільність пошуку шляхів запровадження системи інженерів-консультантів для підвищення ефективності будівельного виробництва в Україні. Дослідження шляхів законодавчого забезпечення діяльності інженерів-консультантів, економічного обґрунтування їх доцільності у галузі будівництва відображені у роботах Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінова [1], Є.О. Юрченко [2], О.М. Галінський, І.В. Вахович, Т.Ю. Цифра [3].

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення ролі інженерів-консультантів в системі господарської та професійної діяльності в Україні з урахуванням необхідності переходу будівельного ринку до європейських норм та стандартів.

Відповідно до поставленої мети окреслено ряд завдань:

- надати теоретичне визначення поняттю "інженер-консультант";
- проаналізувати законодавчу базу, відповідно до якої можуть здійснювати свою діяльність інженери-консультанти у будівництві;
- проаналізувати міжнародний досвід розвитку професії інженер-консультант;
- визначити роль інженерів-консультантів у вирішенні проблем національного будівельного ринку, що гальмують його входження до європейського економічного простору.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Інноваційність для України організацій, що займаються інжиніринговою діяльністю у галузі виконання будівельних робіт, визначає суттєву обмеженість наукових досліджень, присвячених даній тематиці. Отже, з урахуванням актуальності питання впровадження інженерів-консультантів для забезпечення європейського рівня будівельної галузі України та обмеженості наявних наукових досліджень з цього приводу тематика статті є актуальною та потребує подальших розробок.

Досвід провідних європейських країн визначає необхідність залучення компетентних експертів, які можуть дати кваліфіковану оцінку ходу реалізації будівельного проекту на різних етапах його життєвого циклу. При цьому кожен етап життєвого циклу будівельного проекту вимагає від консультанта різних знань та навичок, які можуть забезпечити об'єктивну оцінку відповідності планових та фактичних показників виконання будівельних робіт. Отже, вимоги, які ставляться до інженера-консультанта, як інжинірингової організації, у будівництві є високими та відображають комплекс кваліфікаційних характеристик.

На думку Ю.Г. Козака та Н.С. Логвінової, інженер-консультант — це консультаційна фірма, що на договірних засадах із замовником будівельного проекту виконує ряд робіт, а саме: проводить консультування, використовуючи власний технічний досвід чи технічний досвід власних працівників; ухвалює від імені замовника на будівельному об'єкті певні рішення, обмежені договором між замовником та інженером-консультантом; виконує ряд незалежних функцій, обмежених підписаним договором [1, с. 129]. У зв'язку з тим, що основним документом, який регламентує відносини замовника із інженером-консультантом є договір (контракт), рекомендується детально описати права та обов'язки кожної сторони, повноваження і функції, що мають і можуть бути виконані сторонами з урахуванням прав та обов'язків підрядної організації. Важливим елементом договору (контракту) є регламентація повноважень інженера-консультанта, які можуть виконуватися від імені сторони замовника. Окремо необхідно прописати порядок вирішення спорів між сторонами [1, с. 129—130].

У роботі [4] теоретичне визначення поняття інженер-консультант описується з точки зору спеціалізованої інжинірингової організації чи окремого фахівця-експерта, якого долучають до процесу реалізації будівельного проекту у межах делегованих йому замовником з метою надання фахових консультацій, проведення цільового відбору підрядних організацій чи поставальників, та проведення незалежного моніторингу та аудиту будівельного виробництва з потенційною можливістю залучення до спорів між учасниками договірних відносин [4].

Законодавчо визначення поняття "інженер-консультант" наведено у Постанові Кабінету Міністрів України "Про затвердження вимог щодо проведення контролю якості робіт з нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту автомобільних доріг загального користування" від 28 грудня 2016 р. № 1065, а саме: "суб'єкт господарювання, який надає дорожні консуль-

Таблиця 1. Вимоги до інженерів-консультантів

Посада	Завдання і обов'язки	Навички та уміння	Кваліфікації
1	2	3	4
Провідний інженер-консультант	Консультації щодо залучення підрядників та постачальників, укладання та реалізація договору підряду, реалізація організаційно-фінансових та технічних функцій, кошториси, аналіз перевірок об'єктів держ. органами, робота з претензіями сторін	Знання нормативно-законодавчої бази, організація будівельного виробництва, порядок проведення тендерів та укладання договорів (контрактів), загальні тренди галузі, норми охорони праці, протипожежної безпеки, сучасні підходи в управлінні та менеджменті	Профільна вища освіта – магістр, стаж не менше 5 років роботи на посаді інженер-консультант I категорії, сертифікати підвищення кваліфікації або сертифікат провідного інженера-консультанта
Інженер-консультант (будівництво) I категорії	Вибір постачальників та виконавців будівельного проекту та відповідне підписання договору про співпрацю, аналіз, допомога у розробці проектної документації, виправлення помилки при проектуванні, здійснення нагляду за ходом проведення робіт на будівельному майданчику	Знання нормативно-законодавчої бази, організація та технологія будівельного виробництва, порядок проведення тендерів та укладання договорів (контрактів), загальні тренди галузі, норми охорони праці, протипожежної безпеки, сучасні підходи в управлінні та менеджменті	Профільна вища освіта – магістр, стаж не менше 5 років роботи на посаді інженер-консультант II категорії, сертифікати підвищення кваліфікації або сертифікат інженера-консультанта (будівництво) I категорії
Інженер-консультант (будівництво) II категорії	Участь у перед проектних роботах та подачі вхідної інформації для формування документації проекту, участь у технічному нагляді, розробці документації при консервації об'єкту, представлення інтересів замовника у наглядових органах	Знання нормативно-законодавчої бази, організація та технологія будівельного виробництва, порядок проведення тендерів та укладання договорів (контрактів), норми охорони праці, протипожежної безпеки	Профільна вища освіта – магістр, стаж не менше 5 років роботи на посаді інженера технічного нагляду, сертифікати підвищення кваліфікації або сертифікат інженера-консультанта (будівництво) II категорії
Інженер-консультант (будівництво)	Контроль відповідності проектних показників та наявних ресурсів, перевірка якості робіт та матеріалів, участь у передпроектних роботах	Знання нормативно-законодавчої бази, організація та технологія будівельного виробництва, порядок укладання договорів (контрактів), норми охорони праці, протипожежної безпеки	Профільна вища освіта – магістр, стаж не менше 5 років у галузі будівництва

Джерело: [8].

таційні послуги з урахуванням умов, визначених у контрактах міжнародної федерації інженерів-консультантів FIDIC, або із залученням спеціалістів, що мають виданий відповідно до законодавства кваліфікаційний сертифікат для здійснення технічного нагляду за будівництвом автомобільних доріг загального користування" [5].

Проте цією Постановою визначення обмежене лише будівельними роботами, які проводяться у галузі дорожнього будівництва, що має певну специфіку та є більш "вузькою" специфічною категорією будівельних робіт. Наказом Міністерства соціальної політики України Затверджено "Мінімальні вимоги з охорони праці на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках". Цей документ визначає роботу на будівельних майданчиках керівників будівництва або інженерів-консультантів у будівництві, що визначаються відповідно до наказу як "фізичні особи з кваліфікаційним рівнем, підтвердженим третьою стороною, або юридичні особи (інжинірингові компанії, які мають у своєму складі фахівців з кваліфікаційним рівнем, підтвердженим третьою стороною), які в межах повноважень, делегованих замовником, здійснюють керівництво реалізацією проекту, надають замовнику консультації щодо вибору оптимальних шляхів його реалізації, приймають від його імені відповідні рішення або виконують інші функції" [6].

Закон України "Про архітектурну діяльність" визначає можливість ведення інжинірингової діяльності у сфері будівництва, формулюючи її як "діяльність з надання послуг інженерного та технічного характеру, до яких належать проведення попередніх техніко-економічних обґрунтувань і досліджень, експертизи проекту, розробка програм фінансування будівництва, організація виготовлення проектної документації, проведення кон-

курсів і торгів, укладання договорів підряду, координація діяльності всіх учасників будівництва, а також здійснення технічного нагляду за будівництвом об'єкта архітектури та консультації економічного, фінансового або іншого характеру" [7, ст. 1]. Враховуючи формулювання поняття інжинірингової діяльності можна говорити, що Закон України "Про архітектурну діяльність" визначає положення надання інженерних та технічних консультаційних послуг, по суті, визначаючи напрями діяльності інженера-консультанта.

Отже, українським законодавством створено умови для розвитку інституту інженерів-консультантів, проте досі чітко не визначено права та обов'язки інженерів-консультантів, їх функції та обмеження щодо делегування цих функцій замовником. Відсутність чітких регуляторних норм з боку законодавства та механізмів державного регулювання інституту інженерів-консультантів значно гальмує розвиток цього напрямку на українському будівельному ринку.

Інженер-консультант як професія в українському законодавстві визначена наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1542 від 26.10.2017. Професія інженера-консультанта була внесена до Державного класифікатора професій ДК 003:2010, код 2142.2 [8]. Міжнародні стандарти ISCO 08, покладені в основу кваліфікаційних характеристик, розроблених Міністерством соціальної політики та Міністерством освіти і науки України, визначають чотирирівневу систему знань та кваліфікацій інженерів-консультантів: Провідний інженер-консультант; Інженер-консультант (будівництво) I категорії; Інженер-консультант (будівництво) II категорії; Інженер-консультант (будівництво). Відповідно до чинного законодавства (наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва

Таблиця 2. Професіограма інженера-консультанта (будівництво)

Назва розділу професіограми	Описання професії
Класифікаційна картка професій. 1) найменування професії; 2) домінуючий спосіб мислення; 3) базові знання; 4) професійна сфера; 5) умови роботи	1) інженер-консультант (будівництво); 2) адаптація – координація; 3) технічні науки, інженерні науки; 4) будівництво; 5) у приміщенні, будівельний майданчик, мобільні
Діяльність	- збір, аналіз, систематизація інформації на передпроектному етапі будівництва, - проектування, розробка календарного плану виконання робіт, кошторисів, супровідної документації, - технічні звіти щодо відповідності планових показників та фактичних, - проектування допоміжних об'єктів для проведення будівництва, - операційне управління, - аналіз якості проведення робіт, використаних матеріалів, - аналіз ходу виконання робіт для підготовки організаційно-фінансових та організаційно-технічних звітів, - документальний супровід об'єкту для введення в експлуатацію, - тендерні та договірні роботи, - підготовка даних для формування кінцевих звітів, - формування кінцевих звітів
Характеристики, що впливають на успішність	Аналітичний склад розуму, технічні знання, здатність освоювати та обробляти значні обсяги інформації, просторова увага, пам'ять, уважність, пунктуальність, відповідальність, раціональність, наполегливість, винахідливість
Характеристики, що негативно впливають на успішність	Гуманітарний склад розуму, відсутність технічних знань, просторового мислення, неухважність
Сфери застосування	Будівництво, інжиніринг, реконструкція, ремонти, реставрація
Деякі професії, що також підходять людині з даним типом особистості	Геодезист, інженер технічного нагляду, експерт, електротехнік, гідротехнік, інженер-проектувальник

та житлово-комунального господарства) передбачаються наступні кваліфікаційні характеристики для інженерів-консультантів у будівництві [9] (табл. 1).

Отже, проаналізувавши положення наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства щодо кваліфікаційних вимог для інженерів консультантів в системі будівництва автором запропоновано розробити професіограму для позиції "інженер-консультант (будівництво)" за Довідником кваліфікаційних характеристик працівників. Розроблена професіограма представлена у таблиці 2.

Відповідно до стандартних професіограм у таблиці 2 не зазначено два розділи: історія професії та заклади вищої освіти, що здійснюють підготовку за цією спеціальністю. На жаль, в Україні спеціальності "інженер-консультант (будівництво)" не має у переліку спеціальностей закладів вищої освіти. Ведеться лише профільна підготовка за фахом інженера-будівельника, а далі фахівцю необхідно мати стаж роботи не менше 5 років та отримати сертифікати органу, акредитованого відповідно у законодавчому порядку, що зазначено у таблиці 1.

Історія професії в Україні також не має великої кількості інформації, адже вперше про інженера-консультанта як професію, внесена до Державного класифікатора, заговорили лише у 2017 році. Проте міжнародна практика свідчить, що залучення інженерів-консультантів до будівельних робіт має знач-

ний економічний ефект, допомагає вирішити організаційно-технічні проблеми будівництва, врегулюючи відносини "замовник-підрядник" навіть за умови відсутності у замовника кваліфікованих фахівців, здатних об'єктивно провести аудит будівництва. Ця проблематика визнана навіть Організацією Об'єднаних Націй, яка у рамках діяльності Commission on International Trade Law займається юридичним супроводом та розробкою стандартних договорів для надання міжнародних інвестицій у будівельні проекти в країни, що розвиваються, адже вони не мають чітко розробленої законодавчої бази щодо роботи інженерів-консультантів та потребують аудиту ходу реалізації будівельного проекту та відповідності кошторисної документації фактичним фінансовим показникам.

Історія розвитку інженерів-консультантів як спеціалізованих організацій та окремих фахівців за кордоном сягає понад ста років. Датою становлення інституту інженерів-консультантів можна вважати 1913 рік, коли було проведено перший конгрес та засновано Міжнародну федерацію інженерів-консультантів. Країнами-засновниками федерації стали Бельгія, Франція та Швейцарія. На сьогодні, Міжнародна федерація інженерів-консультантів (International Federation of Consulting Engineers — FIDIC) є найбільшим у світі об'єднанням інженерів-консультантів та включає 98 національних та 67 афільованих і асоційованих асоціацій. Ця міжнародна структура співпрацює з іншими міжнарод-

Таблиця 3. Переваги та перешкоди співпраці України із Міжнародною федерацією інженерів консультантів

Переваги 1	Можливості 2	Перешкоди 3	Шляхи їх подолання 4
Запровадження загальноприйнятих європейських стандартів будівництва	Вихід на європейські ринки, європейський вектор інтеграції будівельної галузі	Недосконале законодавство у сфері надання послуг інженерів-консультантів	Удосконалення законодавчої бази, вивчення та адаптація європейського досвіду до специфіки національної будівельної галузі
Залучення інвестицій у масштабні проекти	Підвищення інвестиційної привабливості та реальне зростання ВВП	Недосконалі механізми проведення тендерів на основі лише найнижчої ціни	Тендерні механізми незрозумілі іноземним підприємцям та інвесторам. Перехід на стандарти FIDIC дасть можливість зробити тендерну процедуру прозорою та зрозумілою для потенційних інвесторів
Співпраця зі Всесвітнім банком, що визнає стандарти FIDIC з 1945 року	Підвищення інвестиційної привабливості	Використання застарілих будівельних норм та правил	Оновлення основних нормативних документів, що регламентують технічну та технологічну складову будівництва
Залучення до тендерних процедур нерезидентів	Законодавчо нерезиденти мають доступ до публічних закупівель, але відсутність європейських стандартів їх відштовхує, отже, стандарти FIDIC сприятимуть залученню інвестицій нерезидентів	Низький рівень якості будівельних робіт	Підвищення якості будівельних робіт напряму залежить від розвитку послуг інженерів-консультантів, що дасть змогу залучити додаткові інвестиції, адже якість послуг буде відповідати європейським стандартам
Розвиток нових інфраструктурних проектів	Активізація міжнародної співпраці у галузі технічного та технологічного оновлення національного виробництва	Недоліки системи ціноутворення у галузі будівництва	Використання стандартних методик оцінки землі та нерухомості, аудит кошторисної документації

ними організаціями щодо розробки положень контрактів, що регламентують взаємовідносини у трикутнику "інженер-консультант — замовник — підрядник".

Стратегічними напрямками діяльності FIDIC визначено наступні [10]:

- формування глобальних підходів до застосування інженерів-консультантів у будівництві, інтернаціоналізація цього напрямку,

- створення позитивного іміджу та сприйняття важливості залучення інженерів-консультантів у рамках міжнародної співпраці та локальних проектів,

- пропаганда етичних норм у будівельному виробництві, забезпечення високої якості будівельних робіт.

На сьогодні федерація розробляє типові форми контрактів, які пропонуються для використання при встановленні договірних відносин у галузі будівництва. Серед таких типових форм, зокрема, є Умови контракту на наступні види робіт [10]:

- спорудження об'єктів цивільного будівництва,
- надання послуг консультантом,
- укладання контракту із залученням іноземних інвестицій,
- проектування, будівництво та здача будівельного об'єкту,
- проведення тендерів,
- будівництво "під ключ",
- електромонтажні роботи,
- укладання контрактів на постачання та будівництво,
- скорочена форма контракту тощо.

Один із основних напрямів федерації щодо розвитку інженерних-консультаційних послуг в Україні є пошук шляхів забезпечення ефективного державного регулювання та управлінського базис розвитку через фор-

мування системи законодавчого забезпечення, що відповідає європейським стандартам будівельного виробництва.

Співпраця із Міжнародною федерацією інженерів-консультантів для України має ряд переваг щодо виходу на європейські будівельні ринки, проте є і ряд перешкод щодо налагодження такої співпраці (табл. 3).

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Отже, провівши аналіз теоретичних підходів, законодавчої бази та міжнародного досвіду впровадження системи інженерів-консультантів у будівельному виробництві можна зробити ряд висновків.

По-перше, система надання послуг інженерів-консультантів — це, по суті, надання інжинірингових послуг у сфері взаємовідносин замовник-підрядник з метою підвищення якості виконання будівельних робіт та забезпечення ефективності будівельного виробництва. Інженерами-консультантами можуть виступати як окремі фахівці, так і юридичні особи, які мають виконувати ряд функцій, зокрема:

- консультації у ході реалізації будівельного проекту на різних стадіях життєвого циклу,
- технічний нагляд,
- управління проектом будівництва,
- юридичні консультації,
- проведення експертиз, технічний аудит,
- участь у врегулюванні спорів між учасниками договірних відносин.

Українське законодавство визначає інженерів-консультантів як окрему професію відповідно до Держав-

ного класифікатора, проте чітко не регламентує повноваження, права та обов'язки сторін при укладанні договору на надання інженерно-консультаційних послуг, що є особливо важливим з точки зору розширення чи обмеження повноважень інженера-консультанта. Міжнародний досвід свідчить про ефективність роботи таких інститутів як інженер-консультант у галузі будівництва, проте визначає необхідність створення єдиної системи законодавчого забезпечення та державного регулювання у цій галузі.

Отже, підсумувавши вищесказане, зазначимо, що одним із шляхів підвищення ефективності будівельного виробництва та розвитку будівельного ринку в Україні з урахуванням європейського вектору його інтеграції, є розвиток системи інженерно-консультаційних послуг.

Література:

1. Козак Ю.Г. Правове регламентування: навчальний посібник / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова / Видавництво "Центр учбової літератури". — К. — 226 с.

2. Юрченко Є. О. Актуальні проблеми державного контролю у сфері містобудівної діяльності в Україні. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12YUYEOMDU.pdf>

3. Галінський О.М. Міжнародна практика формування договірних відносин у будівництві // О.М. Галінський, І.В. Вахович, Т.Ю. Цифра // Будівельне виробництво: зб. наук. праць. — К.: НДІБВ. — № 54. — 2012. — С. 3—7.

4. Непомнящий О.М. Стан та перспективи організаційно-правового забезпечення діяльності інженера-консультанта в Україні // О.М. Непомнящий, І.В. Хараїм [Електронний ресурс] // Державне управління, удосконалення та розвиток. — № 2. — 2018 р. — Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/5.pdf

5. "Про затвердження вимог щодо проведення контролю якості робіт з нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту автомобільних доріг загального користування". Постанова Кабінету Міністрів України № 1065 від 28 грудня 2016 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1065-2016-%D0%BF>

6. "Про затвердження мінімальних вимог з охорони праці на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках". Наказ Міністерства соціальної політики України № 1050 від 23.06.2017 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1111-17>

7. "Про архітектурну діяльність". Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 31, ст.246 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/687-14>

8. "Про затвердження зміни № 6 до національного класифікатора України ДК 003:2010". Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1542 від 26.10.2017. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=2d9678e4-6911-4bde-9f6a-5e347ac01497&tag=NatsionalniKlasifikatori>

9. "Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників Випуск 64 "Будівельні, монтажні та ремонтно-будівельні роботи". Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства № 192 від 08.08.2017. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN034904.html

10. Міжнародна федерація інженерів-консультантів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://fidic.org/>

References:

1. Kozak Yu.H. (2015), *Pravove rehlementuvannia [Legal regulation]*, Vydavnytstvo "Tsentri uchbovoi literatury", Kyiv, Ukraine.

2. Yurchenko, Ye.O. (2012), "Actual problems of state control in the field of urban development in Ukraine", available at: <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12YUYEOMDU.pdf> (Accessed 28 March 2018).

3. Halins'kyy, O.M. Vakhovych, I.V. and Tsyfra T.Yu. (2012), "International practice of formation of contractual relations in construction", *Budivel'ne vyrobnytstvo: zb. nauk. prats'*, vol. 54, pp. 3—7.

4. Nepomniaschij, O.M. (2018), "Status and prospects of organizational and legal support of the activity of the consultant engineer in Ukraine", *Derzhavne upravlinnia, udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 2, available at: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/5.pdf (Accessed 28 March 2018).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Resolution "On approval of requirements for carrying out quality control works on new construction, reconstruction and overhaul of public highways", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1065-2016-%D0%BF> (Accessed 28 March 2018).

6. Ministry of Social Policy (2017), Order "On approving the minimum safety requirements at temporary or mobile construction sites", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1111-17> (Accessed 15 March 2018).

7. Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On Architectural Activity", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/687-14> (Accessed 15 March 2018).

8. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2017), Order "On Approval of Amendment No. 6 to the National Classifier of Ukraine DK 003: 2010", available at: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=2d9678e4-6911-4bde-9f6a-5e347ac01497&tag=NatsionalniKlasifikatori> (Accessed 15 March 2018).

9. Ministry for Regional Development, Building and Housing of Ukraine (2017), Order "About introduction of changes in the Directory of qualification characteristics of professions of employees. Issue 64 "Construction, installation, repair and construction works", available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN034904.html (Accessed 15 March 2018).

10. International Federation of Consulting Engineers (2018), available at: <http://fidic.org/> (Accessed 15 March 2018).

Стаття надійшла до редакції 30.03.2018 р.